

FREDSPRIS: ICAN-leder Beatrice Fihn (til venstre) og medarbeiderne Daniel Högsta og Grethe Östern kunne i går feire etter at den internasjonale kampanjen for atomvåpenforbud ble tildelt Nobels fredspris. Foto: Martial Trezzini, Keystone via AP/NTB scanpix

de gjøre mindre fatal skade enn en konvensjonell, kjernefysisk bombe. Men samtidig senkes terskelen for gjengjeldelser.

Einstein advarte. Nettopp utsiktene til en uavvendelig utryddelseskrig gjorde at selv kjernefysikkens fremste premisslevertandør, Albert Einstein, ble en markant røst mot kjernefysisk våpenstrategi.

Nobelkomiteens leder Berit Reiss-Adersen sa i går nokså treffende at folk i verden ikke ønsker å bli forsvart av atomvåpen. Det er en motstand som trolig bare skjerpes i en tid der faren for bruk av atomvåpen er større enn på lenge. Derfor øker tildelingen presset på såkalte «realpolitikere» som gjerne hyl-ler tanken om en atomvåpenfri verden, men som samtidig mener kjernefysisk avskrekking er en farbar strategi.

Blant disse er Nato-sjef Jens Stoltenberg, som i går måtte ty

til et retorisk C-moment av de sjeldne, da han hevdet at Nato vil «legge forholdene til rette for en verden uten atomvåpen», men at FN-forbudet «ikke vil gjøre at vi nærmer oss målet».

Landminer. Det er nå 20 år siden landminekampanjen og Jody Williams fikk Nobels fredspris, etter en grasrotkampanje der også norske myndigheter spilte en sentral pådriverrolle. Noen år senere var den såkalte Osloprosessen avgjørende for det som endte med forbud mot klasevåpen, et initiativ lansert i 2006 av daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre (Ap).

Da jeg høsten 1997 arbeidet med en bok om fredsprisen til landminekampanjen, intervjuet jeg Jørgen Kosmo (A), som beskrev den særdeles krevende prosessen det var å gå inn for et forbud. Som forsvarsminister hadde han hele forsvarsledelsen mot seg. De hevdet hardnakket at uten landminer

ville «forsvar av store landområder umuliggjøres».

Snudde. Men Kosmo og regjeringen snudde, langt på vei fordi de kjente på presset fra grasrota for å bli kvitt et våpen med så fatale humanitære skadevirkninger. Under samtalen den gang var det en følelsesmessig engasjert Kosmo som avsluttet med følgende erkjennelse og visjon:

– Jeg må ærlig innrømme at jeg aldri hadde trodd det skulle være mulig å få med så mange land så raskt. Nå kan vi kanskje oppleve at modellen med bredt folkelig engasjement gjennom NGO'ene, tett knyttet opp til myndighetenes arbeid, kan gjøre det mulig å få resultater også i den langvarige kampen mot atomvåpen».

Han fikk på en måte rett, da 122 land stemte for FN-traktaten i sommer, bare et par uker før Kosmo døde. Men ikke med noen norsk regjering i pådriverrollen denne gang.

ICAN: Dette betyr alt!

EKSTATISK: ICAN håper fredsprisen vil inspirere flere land til å undertegne traktaten om forbud mot atomvåpen. Norge inkludert.

«Ekstatisk!» sier **Daniel Högsta** om stemningen på ICAN-kontoret i Genève etter kunngjøringen av Nobels fredspris.

– Dette betyr alt, sier han på telefon til NTB.

Högsta er nettverkskoordinator i ICAN, som får fredsprisen for sin utrettelige kamp for atomnedrustning.

– Denne prisen går ikke bare til ICAN, men til alle som har arbeidet for atomnedrustning gjennom tidene. Jeg mener prisen er en anerkjennelse av de mulighetene som ligger i en traktat om forbud mot atomvåpen, sier Högsta.

Traktaten ble tidligere i år undertegnet av mer enn 50 land. Men ingen av landene i NATO undertegnet – heller ikke Norge. ©NTB

ICAN-lederen fryktet å ha blitt utsatt for tulletelefon

BEÆRET: Lederen for ICAN sier hun er overlykkelig og beæret over at organisasjonen har fått Nobels fredspris. Først trodde hun imidlertid det var en spøk.

– Jeg fryktet at det var en spøk. Det er bare veldig, veldig vanskelig å innse, og du blir så nervøs for at det ikke er på ekte. Så det var ikke før nobelkomiteens leder talte på direktesendt TV og sa navnet ICAN at vi faktisk innså at vi hadde fått prisen, sier ICAN-leder **Beatrice Fihn**. folk har lagt ned for å få til FN-traktaten virkelig verdt det, sier Fihn. ©NTB

Norges Fredsråd: – Tidenes mest solide fredspris

SOLID: Gratulasjonene strømmer inn til ICAN etter at organisasjonen mottok årets Nobels fredspris.

– Få har prestert mer for fred det siste året, sier Norges Fredsråd daglige leder **Tuva Grimsgaard**.

Årets fredsprisvinner har som mål å «skrittvis, balansert og nøye kontrollert avskaffelse av verdens nær 15.000 atomvåpen».

Norges Fredsråd omtaler årets pris som «tidenes mest solide fredspris».

– Prisen er et tydelig signal til atomvåpenstatene og NATO om at resten av den siviliserte verden ikke aksepterer deres manglende vilje til å ruste ned, sier Grimsgaard. ©NTB

Røde Kors: – En verdig fredsprisvinner

VERDIG: Røde Kors gratulerer den ferske fredsprisvinneren. – ICAN er en verdig fredsprisvinner, sier organisasjonens president Sven Mollekleiv.

Røde Kors-president Sven Mollekleiv var selv til stede da avtalen som forbyr atomvåpen ble vedtatt for to uker siden.

– Kampen mot atomvåpen handler i bunn og grunn om å beskytte mennesker mot konsekvensen av et grusomt våpen. Dette er et viktig humanitært arbeid og en verdig vinner av Nobels fredspris, sier Mollekleiv i en pressemelding. ©NTB

Stoltenberg vil ikke ha forbudstraktat

IKKE FORBUD: Natos generalsekretær Jens Stoltenberg sier Nato og ICAN deler målet om en verden fri for atomvåpen. Men traktaten om forbud mot atomvåpen er han ikke for.

– NATO vil bevare freden og legge forholdene til rette for en verden uten atomvåpen. Vi deler dette målet med ICAN, og jeg ønsker velkommen den oppmerksomheten Nobelkomiteen har gitt saken, sier Stoltenberg.

En traktat om forbud mot atomvåpen vil likevel ikke gjøre at verden nærmer seg dette målet, mener han. ©NTB